

Til beslutningsforslag nr. B 122

Folketinget 2013-14

Betænkning afgivet af Forsvarsudvalget den 27. august 2014

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om dansk militært bidrag til støtte for indsatsen i Irak

[af udenrigsministeren (Martin Lidegaard)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 25. august 2014 og var til 1. behandling den 27. august 2014. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Forsvarsudvalget.

Dispensation fra Folketingets Forretningsorden

Udvalget indstiller, at der dispenseres fra bestemmelsen i Folketingets Forretningsorden § 8 a, stk. 2, om, at der skal gå 2 dage fra offentliggørelsen af betænkningen, til beslutningsforslaget kommer til 2. behandling, og fra bestemmelsen i § 13, stk. 1, således at 2. behandling kan finde sted tidligere end 2 dage efter 1. behandling.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Samråd

Udvalget har stillet 1 spørgsmål til udenrigsministeren og forsvarsministeren til mundtlig besvarelse, som de to ministre har besvaret i et samråd med udvalget den 27. august 2014. Ministrene har efterfølgende oversendt det talepapir, der dannede baggrund for ministrenes mundtlige besvarelse af samrådspørgsmålet.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 46 spørgsmål til udenrigsministeren og forsvarsministeren, 2 spørgsmål til justitsministeren og 1 spørgsmål til handels- og udviklingsministeren til skriftlig besvarelse, som disse har besvaret.

2. Indstilling og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Venstres, Dansk Folkepartis, Liberal Alliances og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget bakker

helhjertet op om et dansk militært bidrag til støtte til Irak i bekæmpelsen af ISIL.

Det nærmeste, verden har set ondskab inkarnere sig i fysisk forstand, er terrorbevægelsen ISIL, hvis brutalitet og menneskefjendskhed ingen grænser kender, og det kræver, at vi alle i fællesskab får denne terrorbevægelse nedkæmpet.

Danmark har en international forpligtelse til at levere et militært bidrag til støtte til Iraks militære indsats mod terrorbevægelsen ISIL og til at hjælpe myndighederne i Irak med at beskytte civilbefolkningen mod alvorlige overgreb.

Partierne vil gerne tilkendegive, at vi er indstillet på, at andre bidrag kan komme på tale, herunder anvendelsen af F 16-fly, hvis det skulle være relevant – f.eks. til etablering og beskyttelse af en humanitær korridor eller andre relevante typer bidrag.

Samtidig må alle kræfter sættes ind for at nedkæmpe ISIL – herunder den rekrutteringsbase, ISIL har.

Danmark er desværre blandt de lande, der forholdsmæssigt har flest unge radikaliserede, der rejser ned og deltager i konflikten i Syrien og Irak, og nye tal fra Politiets Efterretningstjeneste viser, at mere end 100 unge siden 2012 er rejst fra Danmark derned, og at mindst halvdelen deltager i deciderede krigshandlinger.

Partierne ser med stor alvor på denne udvikling og på rekruttering af unge bosiddende i Danmark og vil gerne advare om den potentielle risiko, disse unge udgør for det danske samfund, når de vender hjem.

Hver eneste gang en ung mand rejser fra Danmark og deltager i såkaldt hellig krig i Syrien eller Irak, er der risiko for, at vedkommende radikaliseres yderligere og inspireret af krigen vender tilbage til Danmark. Sådan er virkeligheden!

De radikaliserede unge har nu siden 2012 rejst frem og tilbage som hellige krigere, og derfor er det på høje tid at regeringen handler frem for kun at snakke.

V, DF, LA og KF kræver øjeblikkelig handling, herunder at regeringen lader sig inspirere af initiativer til begrænsning af unges mulighed for at deltage i hellige krig, som andre europæiske lande allerede har gennemført.

For hver dag regeringen nøler, stiger risikoen for yderligere radikalisering af unge i Danmark.

Regeringens handlingslammelse medfører, at der potentielt er en risiko for, at det danske udsendte personel angribes af unge radikaliserede fra Danmark. Den risiko skal fjernes, og derfor skal der handles nu.

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget kan tilslutte sig beslutningsforslaget. ISIL er en barbarisk bevægelse, som udgør en trussel for det internationale samfund. Det er vigtigt, at der sættes ind over for bevægelsens militære fremmarch i Irak. Det var bemærkelsesværdigt, at irakiske regeringsstyrker opgav forsvaret af Mosul uden reel modstand, og det blev efterfølgende overladt til kurderne i Nordirak at tage kampen op imod ISIL. Der er behov for international støtte, hvis kurderne og den irakiske hær skal modstå presset fra ISIL. Det skal derfor anerkendes, at præsident Obama indsatte flystøtte til kurderne. Det er vigtigt, at andre lande støtter kampen imod ISIL, og SF støtter fuldt ud, at Danmark støtter med et transportfly, der bl.a. skal transportere våben og materiel. SF lægger vægt på, at det folkeretlige grundlag er i orden, og at der er tale om et præcist mandat for det danske bidrag.

Enhedslistens og Inuit Ataqatigiits medlemmer af udvalget er generelt skeptiske over for brugen af militære midler i konflikter. Ligeledes så vi helst, at det var FN og ikke USA, der ledte an i støtten til kurdernes forsvar mod ISIL. Der er dog ingen tvivl om, at situationen i Irak og Nordirak er forfærdelig, og at ISIL gør sig skyldig i etnisk udrensning, massakrer og grove overgreb på civilbefolkningen.

EL og IA ønsker derfor at støtte de kurdiske styrker i deres kamp mod ISIL. Derfor støtter vi, at Danmark transporterer våben og ammunition til støtte for kurderne. Dette er ikke en støtte til en ny Irakkrig, og derfor er det for partierne helt afgørende, at udenrigsministeren i svar til Folketinget har forsikret, at såfremt danske soldater eller kampfly skal indsættes i Irak, vil dette skulle til fornyet vedtagelse i Folketinget. Det samme vil gøre sig gældende, såfremt regeringen skulle ønske at engagere Danmark i borgerkrigen i Syrien, hvis det danske forsvar bliver bedt om at bistå indsættelsen af amerikanske kamptropper i Irak, eller hvis der er tale om en forlængelse af bidraget til efter årsskiftet 2014/15.

EL og IA ønsker, at Danmark skal støtte de kurdiske styrker i kampen mod ISIL, og vores støtte til dette er betinget af, at regeringen ikke løber fra sine forsikringer over for Folketinget. På baggrund af erfaringerne fra Libyenkrigen, hvor den daværende regering medvirkede til at bryde FN-mandatet om sikring af civile og i stedet bidrog til det kaos, der hersker i landet i dag, gør vi det selvfølgelig klart, at Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit trækker vores støtte, hvis regeringen løber fra deres forsikringer over for Folketinget.

Grundlæggende mener EL og IA, at situationen i Irak er helt anderledes end tidligere konflikter, som Danmark har deltaget i, som Irakkrigen, Afghanistankrigen og Libyenkrigen. I denne situation transporteres der våben til en folkevalgt, sekulær kurdisk regering, som beskytter minoriteter og kvinders rettigheder, og til en suveræn irakisk stat, som selv har bedt det internationale samfund om hjælpen. Vi taler altså om en stat, der beder om hjælp til at forsvare sin egen befolkning mod overgreb – helt i tråd med folkeretten.

Det nuværende kaos i Irak er skabt af den amerikanske og danske invasion af Irak i 2003. Irakkrigen var både ulovlig – da den var uden FN-mandat – og også helt forfærdelig. Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit gør sig derfor heller ingen illusioner om de interesser, som USA eller andre stormagter har i den nuværende konflikt i Irak; men vi mener, det afgørende er, at kurderne får våben, så de kan forsvare sig mod ISIL. Det har været en klar forudsætning for os, at dette sker inden for folkeretten, og EL og IA er tilfredse med, at dette er understreget i flere svar fra regeringen.

Partierne tager klar afstand fra de amerikanske overvejelser om at alliere sig med Syriens brutale diktator Assad imod ISIL. Det er ganske enkelt forkasteligt, og det er helt afgørende for Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit, at den konkrete støtte, vi ønsker at give til kurderne, ikke kan udvikle sig til dansk involvering i borgerkrigen i Syrien.

Selv om det er tydeligt, at kurderne lige nu har et akut behov for hjælp til at forsvare sig ved fronten, er det Enhedslistens og Inuit Ataqatigiits klare opfattelse, at konflikten i Irak ikke kan løses militært. Der er behov for politiske løsninger i hele regionen og for en massiv humanitær indsats. Danmark og det internationale samfund bør arbejde aktivt for, at alle religiøse og etniske grupper i Irak får del i den politiske styring af landet og dermed samles i kampen mod ISIL.

Ligeledes er det afgørende, at Danmark aktivt arbejder for, at bagmændene bag ISIL – både enkeltpersoner og lande – skal retsforfølges og rammes af internationale sanktioner. Ligeledes skal der lægges pres på Tyrkiet for at lukke grænsen til Syrien for ekstremister. Yderligere bør Tyrkiet åbne sin grænse til de syrisk-kurdiske områder for mad og medicin.

EL og IA mener, at Folketingets beslutning om at støtte de kurdiske styrker, der kæmper mod ISIL, hvoraf det fremgår af svarene til Folketinget, at de bedste enheder udgøres af syriske og tyrkiske kurdere fra PKK og YPG, kalder på en fornyet diskussion af terrorstemplingen af PKK. Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit mener på baggrund af de igangværende fredsforhandlinger i Tyrkiet og den store indsats, som PKK yder i kampen mod ISIL, at organisationen bør fjernes fra EU's terrorliste. Ligeledes bør den kurdiske tv-station Roj TV have sin sendetilladelse tilbage.

Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Annette Lind (S) nfm. Bjarne Laustsen (S) Jacob Lund (S) John Dyrby Paulsen (S) Ole Hækkerup (S) Trine Bramsen (S)
Zenia Stampe (RV) Nadeem Farooq (RV) Lone Loklindt (RV) Holger K. Nielsen (SF) Trine Mach (SF)
Nikolaj Villumsen (EL) Jørgen Arbo-Bæhr (EL) Sara Olsvig (IA) Doris Jakobsen (SIU) Jakob Engel-Schmidt (V)
Jakob Ellemann-Jensen (V) Peter Juel Jensen (V) Karsten Lauritzen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V)
Karsten Nonbo (V) fmd. Troels Lund Poulsen (V) Hans Christian Thoning (V) Marie Krarup (DF) Martin Henriksen (DF)
Søren Espersen (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Mette Bock (LA) Lene Espersen (KF)

Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Socialdemokratiet (S)	47	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	22	Siumut (SIU)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	12	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Liberal Alliance (LA)	9		

Oversigt over bilag vedrørende B 122

Bilagsnr.	Titel
1	Beslutningsforslaget som fremsat samt fremsættelsestalen
2	Tidsplan for udvalgets behandling af beslutningsforslaget
3	Talepapir fra samrådet 27/8-14 om samrådsspørgsmål A, fra udenrigsministeren
4	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 122

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om Danmark nu er allieret med Assad og om man vil benytte syriske efterretninger i forsøget på at nedkæmpe ISIL, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
2	Spm., om ministeren mener, at Danmark vil være allieret med PKK, og om Danmark i denne forbindelse agter at fjerne PKK fra terrorlisten, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
3	Spm., om ministeren mener, at USA i sine bombetogter mod ISIL bør udvise proportionalitet, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
4	Spm., om det bliver en dansk opgave direkte at levere våbnene til den irakiske hær, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
5	Spm., om det vil blive danske soldater, som skal bevogte og beskytte det danske Herculesfly, mens det er i den lufthavn, hvortil våbnene skal leveres, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
6	Spm., om det skønnes nødvendigt, at det danske Herculesfly eskorteres af kampfly, når det flyver ind over irakisk territorium, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
7	Spm. om, hvor det danske Herculesfly får fast base i forbindelse med missionen, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
8	Spm. om, i hvilken lufthavn det danske Herculesfly forventes at skulle lande med våbenleverancerne, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
9	Spm., om regeringen agter at respondere positivt, såfremt der fra NATO eller USA skulle blive anmodet om støtte til missionen fra danske kampfly, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
10	Spm., om regeringen, såfremt en dansk jihadist i ISIL skulle blive taget til fange af irakiske eller kurdiske styrker, mener, at det vil være en dansk konsulær opgave at komme jihadist til undsætning og yde juridisk, konsulær eller anden bistand til vedkommende, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå

- 11 Spm., om regeringen betragter de danske jihadister i ISIL, som nu bliver danske soldaters fjende, som landsforrædere, og om man i den forbindelse agter at søge disse tiltalt efter straffeloven, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om redegørelse for, om operationen er i strid med FN-pagtens artikel 1 og artikel 33, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 13 Spm. om bekræftelse af, at en udvidelse af opgaven kræver en ny forelæggelse for Folketinget, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 14 Spm. om en udtømmende liste over, hvad der menes med »personel« i forhold til den transport, som B 122 giver mandat til, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvad der konkret menes med »øvrige samarbejdspartnere« i forhold til den transport, som B 122 giver mandat til, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 16 Spm. om bekræftelse af, at hvis mandatet ønskes forlænget til efter årsskiftet 2014-15, vil regeringen senest inden udgangen af november fremlægge et nyt beslutningsforslag, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 17 Spm. om præcisering af, hvad der i bemærkningerne til beslutningsforslaget menes med, at mange flygtninge »nægtes adgang til de kurdiske områder«, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 18 Spm. om, hvad der i bemærkningerne menes med »mere kamperfarne kurdiske styrker fra Syrien og Tyrkiet«, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 19 Spm. om bekræftelse af, at de irakiske sikkerhedsstyrker – modsat de kurdiske – ikke udgør det samme faste bolværk mod ISIL-indflydelse m.v., til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 20 Spm. om bekræftelse af, at der ikke sker en væsentlig justering eller forlængelse af det danske bidrag, uden at der fremlægges og vedtages et nyt mandat i Folketinget, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 21 Spm. om, hvor fronterne lige nu ligger mellem ISIL og de kurdiske og irakiske styrker, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 22 Spm., om ministeren vurderer, at de kurdiske styrker mangler våben, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 23 Spm., om ministeren vurderer, at den irakiske hær mangler våben, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 24 Spm. om redegørelse for, hvordan processen er i forbindelse med den praktiske levering af våbnene m.v., til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå

- 25 Spm. om, hvem der er forsvarsminister i den kurdiske lokalregering i Nordirak, samt hvilket parti ministeren tilhører, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 26 Spm. om bekræftelse af, at styrker fra PKK og YPG har deltaget i forsvaret af de kurdiske områder i Nordirak, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 27 Spm. om, hvilke våben Danmark skal transportere og hvorfra, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 28 Spm. om, hvilke våben den irakiske hær benytter, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 29 Spm. om, hvilke våben de kurdiske styrker bruger, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 30 Spm. om bekræftelse af, at en eventuel folketingsbeslutning om at transportere våben til Nordirak ikke er tilstrækkeligt mandat til, at der indsættes danske soldater eller kampfly i Irak, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 31 Spm. om redegørelse for, hvilke våben og kapaciteter ISIL er i besiddelse af, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 32 Spm. om redegørelse for, hvor i folkeretten der er belæg for, at Danmark kan transportere våben til Nordirak, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 33 Spm. om, hvilke kurdiske styrker der indgår i forsvaret mod ISIL, og hvem der har ledelsen over disse, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og forsvarsministerens svar herpå
- 34 Spm. om, hvad ministeren vil gøre for at lægge pres på den irakiske regering i Bagdad for at sikre inklusion af alle etniske og religiøse grupper i den politiske styring og kamp mod ISIL, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 35 Spm. om, hvad ministeren vil gøre for at inkludere den sunnimuslimske befolkning i styringen af Irak, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 36 Spm. om bekræftelse af, at de våben, Danmark transporterer, ikke vil indgå i sektærisk rivalisering, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 37 Spm. om redegørelse for behovet for nødhjælp til Nordirak samt for, hvad Danmark gør for at sikre, at dette behov bliver imødekommet, til handels- og udviklingsministeren, og ministerens svar herpå
- 38 Spm. om redegørelse for antallet af flygtninge i Irak og Nordirak på grund af ISIL, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 39 Spm. om redegørelse for omfanget af etnisk udrensning i forbindelse med ISIL's fremrykning, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 40 Spm. om, hvad FN har meldt ud i forhold til beskyttelse af minoriteter og civilbefolkningen generelt i Irak og Nordirak på baggrund af frem-

- rykningen fra ISIL, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 41 Spm. om initiativer til sikring af, at krigens love vil blive overholdt af de styrker, som får del i de våben, Danmark skal transportere, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 42 Spm. om indførelse af sanktioner og retsforfølgelse af lande og enkeltpersoner, der direkte eller indirekte støtter ISIL, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 43 Spm., om ministeren vil lægge pres på Tyrkiet, så grænseovergangene til de kurdiske områder i Syrien åbnes for mad og medicin, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 44 Spm. om, hvad der menes med sætningen: »Flyet vil ligeledes transportere nødhjælp, men FN har hidtil afvist at benytte militærfly hertil i den givne situation«, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 45 Spm. om, hvad regeringen har gjort for sammen med ligesindede lande at bidrage til, at de igangværende militære operationer i Irak vendt imod ISIL formelt og reelt bliver sanktioneret af FN's Sikkerhedsråd, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 46 Spm., om ministeren kan garantere, at Danmark på baggrund af transporten af våben og ammunition til Irak ikke vil blive inddraget i militære operationer i Syrien, uden at der foreligger en ny folketingsbeslutning herom, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 47 Spm. om, hvor langt man er med at få udvidet EU's terrorliste til at omfatte ISIL og andre bevægelser i regionen, der virker gennem terror, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå
- 48 Spm. om, hvad definitionen er på landsforræderi, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 49 Spm., om ministeren kan bekræfte, at hvis operationen ændrer karakter fra at understøtte de irakiske og kurdiske troppers indsats mod ISIL til en understøttelse af en amerikansk indsættelse af kampsoldater på jorden i Irak, så er der tale om en væsentlig ændring, der vil kræve fornyet drøftelse i Folketinget, til udenrigsministeren og forsvarsministeren, og udenrigsministerens svar herpå

Oversigt over samrådsspørgsmål vedrørende B 122

Samråds- spm.nr.	Titel
A	Samrådsspm. om en kort orientering om situationen i Irak og Syrien i lyset af beslutningsforslaget, til udenrigsministeren og forsvarsministeren